

Arachne

LISTINA
ZA UVEDBO IN UPORABO
ORODJA ZA OCENO TVEGANJA ARACHNE PRI
UPRAVLJALNIH PREVERJANJIH

Kazalo

1	Preambula in namen.....	3
2	Splošna načela	3
3	Koristi orodja za oceno tveganja Arachne in uporaba rezultatov	3
4	Stroški in licenčnine	4
5	Dostop Evropskega urada za boj proti goljufijam in Evropskega računskega sodišča na zahtevo...4	
6	Varstvo podatkov.....	4
7	Podpora služb Komisije organu upravljanja, ki uporablja orodje Arachne.....	5
8	Dostop do informacij orodja Arachne s strani služb Komisije in organov držav članic	6
9	Koristi in posledice za organ upravljanja, kadar orodje Arachne razkrije „visoko tveganje“	6
10	Postopek odobritve in pravice dostopa.....	7
11	Prenos podatkov	7
12	Zagotavljanje kakovosti podatkov	8
13	Prenehanje in preklic dostopa.....	8

1 PREAMBULA IN NAMEN

Arachne je orodje za oceno tveganja, ki ga je v tesnem sodelovanju z nekaterimi državami članicami razvila Evropska komisija, ki jo zastopata Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje ter Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko (v nadaljnjem besedilu: službi Komisije). S tem orodjem želita službi Komisije zagotoviti podporo organom upravljanja, odgovornim za evropske strukturne in investicijske sklade (v nadaljnjem besedilu: skladi ESI)¹, in sicer s pripravo orodja za oceno tveganja Arachne, da bodo učinkovito in uspešno opredelili najbolj tvegane projekte, naročila, izvajalce in upravičence, kar je potrebno pri upravljalnih preverjanjih iz člena 125(4)(c) Uredbe (EU) št. 1303/2013 o skupnih določbah (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah).

Namen te listine je sprejeti niz skupnih načel, ki jih bodo uporabljali organ upravljanja in službi Komisije, tako da organ upravljanja s polno podporo služb Komisije uvede, uporabi in vključi orodje za oceno tveganja Arachne za programsko obdobje 2014–2020 v postopke upravljalnega preverjanja, kot so bili pripravljene in sprejeti ob upoštevanju posebnosti programa in ocen tveganja.

S tem ko organ upravljanja zadevnega programa uporablja orodje Arachne, se strinja, da bo upošteval načela iz te listine.

2 SPLOŠNA NAČELA

Organ upravljanja se strinja, da bo orodje za oceno tveganja Arachne vključil med ukrepe za preprečevanje goljufij v skladu s členom 125(4)(c) uredbe o skupnih določbah, s čimer bo povečal učinkovitost in uspešnost ter preprečil nepravilnosti, in ga uporabljal pri postopkih upravljalnega preverjanja, in sicer v skladu s postopki, za katere se je odločil, da jih bo vzpostavil. V ta namen bosta službi Komisije organom upravljanja zagotovili tehnično in upravno pomoč pri namestitvi, vključitvi in uporabi tega orodja IT ter skrbeli za izračune tveganja.

3 KORISTI ORODJA ZA OCENO TVEGANJA ARACHNE IN UPORABA REZULTATOV

Orodje za oceno tveganja Arachne je najnovejša tehnologija za podatkovno rudarjenje in obogatitev podatkov. Ta napredna tehnologija bo:

- prispevala k izboljšanju učinkovitosti in uspešnosti upravljalnih preverjanj, s tem pa bo prispevala k povečanju zmogljivost človeških virov za dokumentacijske preglede in preverjanja na kraju samem;
- sčasoma zagotovila večjo učinkovitost in uspešnost organa upravljanja pri upravljalnih preverjanjih;
- preprečila morebitne nepravilnosti in torej znižala stopnje napak, kar je skupen cilj Komisije in organov upravljanja;
- učinkovit in sorazmeren ukrep proti goljufijam v skladu s členom 125(4)(c) uredbe o skupnih določbah.

¹ Zdaj so na voljo za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Kohezijski sklad in Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim.

Osebnje organa upravljanja in zadevnih organov, ki jim je podeljen dostop, bo rezultate izračuna tveganja orodja Arachne uporabilo samo za upravljalna preverjanja, in ne za osebne ali katere koli druge namene.

4 STROŠKI IN LICENČNINE

Službi Komisije orodje za oceno tveganja Arachne organom upravljanja zagotavljata brezplačno. Službi Komisije bosta, razen v primeru nepredvidenih okoliščin, zagotovili dostop do orodja Arachne in njegovih zbirk podatkov, vzdrževanje, usposabljanje in podporo za celotno trajanje zdajšnjega programskega obdobja, tj. obdobja 2014–2020 (do konca obdobja).

5 DOSTOP EVROPSKEGA URADA ZA BOJ PROTI GOLJUFIJAM IN EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA NA ZAHTEVO

Službi Komisije Evropskemu računskemu sodišču in Evropskemu uradu za boj proti goljufijam ne bosta podelili samodejnega dostopa do rezultatov izračuna tveganja orodja Arachne. Vendar lahko v ustrezno utemeljenih okoliščinah Evropski urad za boj proti goljufijam in Evropsko računsko sodišče za posamezne primere od Komisije zahtevata informacije o izračunanih tveganjih.

Na splošno bi morali biti vsi zahtevki Evropskega računskemu sodišču ali Evropskega urada za boj proti goljufijam povezani z zadevami, v katerih obstaja sum goljufije ali nepravilne uporabe evropskih finančnih sredstev. Legitimnost potrebe po prenosu podatkov in obrazložitev bosta za vsak primer posebej proučili službi Komisije.

6 VARSTVO PODATKOV

Evropska komisija je 17. maja 2013 Evropskemu nadzorniku za varstvo podatkov (v nadaljnjem besedilu: ENVP) predložila zahtevano obvestilo o obdelavi osebnih podatkov. ENVP je 17. februarja 2014 (referenčna št. 2013-0340) izdal pozitivno mnenje o skladnosti orodja Arachne z določbami Uredbe (ES) št. 45/2001 ter 30. junija in 1. julija 2016 izvedel inšpekcijski pregled v prostorih služb Komisije, da bi proučil spremljanje priporočil ENVP in zagotovil njihovo izpolnjevanje. Priporočila iz poročila, objavljenega 24. novembra 2016 (referenčna št. 2016-0441), so bila izpolnjena, s čimer se v celoti upošteva Uredba (ES) št. 45/2001, vključno z:

- obdelavo posebnih kategorij podatkov v smislu člena 10 Uredbe (ES) št. 45/2001 in zaščitnimi ukrepi, izvedenimi za zagotovitev potrebe, sorazmernosti in kakovosti podatkov v tem smislu;
- funkcijami „povratne zanke“, ki uporabnikom orodja Arachne omogočajo poročanje o napakah in neskladnostih;
- ukrepi, sprejetimi za zagotovitev visoke stopnje kakovosti podatkov v zvezi z informacijami, pridobljenimi iz zunanjih medijskih virov;
- praktičnim izvajanjem obdobj hrambe podatkov;
- uveljavljanjem pravic posameznikov, na katere se nanašajo podatki;
- splošnimi vidiki upravljanja varnosti informacij o osebnih podatkih v orodju Arachne (člen 22 Uredbe (ES) št. 45/2001).

Orodje za oceno tveganja Arachne temelji na notranjih in zunanjih podatkih. Te notranje podatke (o projektih, upravičencih, naročilih, izvajalcih in stroških) organ upravljanja pridobi iz lokalnih računalniških sistemov in jih naloži v namenski strežnik služb Komisije.

Zunanje podatke zagotovita dva zunanja ponudnika storitev, ki ju najameta službi Komisije. Prva zbirka podatkov vsebuje finančne podatke ter podatke o delničarjih, odvisnih podjetjih in uradnih predstavnikih približno 200 milijonov podjetij. Druga zbirka podatkov pa vključuje sezname politično izpostavljenih oseb, sezname sankcij, sezname izvršb in sezname negativnega pojavljanja v medijih. Vsi ti podatki so uradno objavljeni in javno dostopni. Pri obdelavi zunanjih podatkov se upošteva člen 10(5) Uredbe (ES) št. 45/2001. Obdelava teh podatkov se izvede izključno z namenom opredelitve tveganj goljufij in nepravilnosti na ravni upravičencev, izvajalcev, naročil in projektov, tako v fazi odobritve projekta kot v fazi izvajanja projekta.

Uporabniki orodja za oceno tveganja Arachne morajo pri zahtevku za popravek neusklajenosti med notranjimi in zunanjimi podatki uporabiti povratno zanko.

Notranji podatki in rezultati izračunanih tveganj se bodo hranili v skladu z zakonskimi določbami uredb o izvajanju skladov ESI, tj. „tri leta po zadnjem plačilu za programsko obdobje 2007–2013 in tri leta po letu, v katerem je Komisija odobrila letne računovodske izkaze operativnega programa za programsko obdobje 2014–2020“.

Organ upravljanja, ki uporablja programsko opremo Arachne, mora spoštovati nacionalne in evropske predpise o varstvu podatkov. V ta namen mora organ upravljanja upravičence obvestiti, da bodo njihovi podatki, ki so na voljo v zunanjih zbirkah podatkov, obdelani za namene opredelitve kazalnikov tveganja. To obveščanje upravičencev je treba po možnosti izvesti z vključitvijo klavzul o varstvu podatkov v dokumentacijo vlog za nepovratna sredstva/naročila. Službi Komisije sta vzpostavili posebno spletišče², kjer sta razložena postopek in namen analiziranja podatkov. Organ upravljanja na svojem spletišču objavi povezavo do tega namenskega spletišča. Rezultati izračuna tveganj so notranji podatki, ki se uporabljajo za upravljalna preverjanja, zato morajo izpolnjevati pogoje varstva podatkov in se ne bi smeli objaviti (**objaviti jih ne smejo niti službi Komisije niti organi upravljanja**).

7 PODPORA SLUŽB KOMISIJE ORGANU UPRAVLJANJA, KI UPORABLJA ORODJE ARACHNE

Službi Komisije bosta zagotovili potrebno podporo, da bo lahko organ upravljanja učinkovito in uspešno uporabljal orodje za oceno tveganja Arachne.

Podpora bo zajemala:

- tehnično pomoč za začetno namestitev orodja za oceno tveganja Arachne;
- tehnično pomoč organu upravljanja pri pošiljanju podatkov v formatu XML, ki se zahteva za izmenjavo podatkov z orodjem Arachne;
- začetno usposabljanje „osrednjih uporabnikov“ na podlagi načela „usposabljanje vodij usposabljanja“, da se omogoči učinkovita in uspešna uporaba orodja Arachne;
- usposabljanje po večjih posodobitvah orodja za oceno tveganja Arachne;
- nasvete za vključitev orodja za oceno tveganja Arachne v vsakodnevni postopek upravljalnega preverjanja;

² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=sl>

- stalno podpora za zagotavljanje učinkovite uporabe, kadar koli je to mogoče v okviru razpoložljivih sredstev;
- olajšanje izmenjave izkušenj in dobrih praks med organi upravljanja, ki uporabljajo orodje Arachne.

8 DOSTOP DO INFORMACIJ ORODJA ARACHNE S STRANI SLUŽB KOMISIJE IN ORGANOV DRŽAV ČLANIC

Revizorji služb Komisije imajo dostop do rezultatov izračunov tveganj orodja Arachne in zbirk podatkov podjetij. Revizorji Komisije lahko v pripravljalni fazi presoje pregledajo ugotovljena tveganja po tem, ko so projekti izbrani za presojo. Vendar orodja Arachne ni mogoče uporabiti za izbor vzorca projektov, ki jih morata izbrati službi Komisije, saj rezultati ne morejo veljati za reprezentativne za del programa, za katerega morda veljajo ista tveganja.

Službi Komisije lahko opravljata sistemske presoje glede ključne zahteve št. 7 (ustrezni postopki proti goljufijam) in horizontalno analizo.³ V tem okviru bosta službi Komisije pregledali rezultate orodja Arachne in preverili, ali ga organ upravljanja ali njegovi posredniški organi učinkovito uporabljajo.

Službi Komisije potrjujeta, da so organi držav članic odgovorni za opredelitev vzorca ali populacije projektov, ki se bodo dodatno preiskali, na podlagi kazalnikov tveganja in ocen tveganja, izračunanih z orodjem Arachne. Vendar se močno priporoča, naj države članice vnaprej opredelijo svojo strategijo analize ocene tveganja, ki bo vodila do opredelitve projektov, izbranih za preiskavo. Komisija potrjuje še, da je treba pri določitvi vzorca projektov za preverjanje upoštevati strokovno presojo in omejitve v zvezi z viri. Da bi lahko organi držav članic izkazali ukrepe, sprejete v zvezi s posameznimi preiskovanimi primeri, bi morali spremljati dejavnosti, popravke ali opustitve zadev. V zvezi z zadnjo kategorijo bi morali organi držav članic s sistemom za upravljanje zadev orodja Arachne evidentirati svoje odločitve o nepreverjanju „projektov z visoko stopnjo tveganja“.

9 KORISTI IN POSLEDICE ZA ORGAN UPRAVLJANJA, KADAR ORODJE ARACHNE RAZKRIJE „VISOKO TVEGANJE“

Orodje Arachne bo organ upravljanja opozarjalo na projekte, naročila, izvajalce in upravičence z največjim tveganjem ter jim pomagalo, da se osredotočijo na svoje upravne zmogljivosti za preverjanja.

Kadar organ upravljanja na podlagi rezultatov ocene tveganja in naknadnega preverjanja tveganj ugotovi, da bi se lahko pri odhodkih pojavile nepravilnosti, izvede vse postopke, za katere meni, da so potrebni in ustrezni, preden jih organ za potrjevanje prijavi Komisiji. Organ upravljanja to stori, da prepreči, odkrije in odpravi nepravilnosti ali goljufije ter Evropskemu uradu za boj proti goljufijam v skladu z veljavnimi pravili ter kot je določeno v sistemih upravljanja in kontrole, prek zbirke podatkov IMS pošlje potrebna uradna obvestila.

Če se v analizi, ki jo opravi organ upravljanja, ugotovijo ponavljajoča se tveganja, bi bilo treba sisteme upravljanja in kontrole okrepiti, da se prepreči tveganje v prihodnosti. Organ upravljanja bi nato moral ugotoviti, pri katerih projektih ali operacijah se pojavljajo ta ponavljajoča se tveganja, ter sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev zakonitosti, pravilnosti in upravičenosti povezanih transakcij.

³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_common_mcs_assessment_sl.pdf

10 POSTOPEK ODOBRTIVE IN PRAVICE DOSTOPA

Organ upravljanja je odgovoren za vzpostavitev učinkovitih in sorazmernih ukrepov za preprečevanje goljufij v skladu s členom 125(4)(c) uredbe o skupnih določbah. Na podlagi uradnih navodil organa upravljanja bosta službi Komisije namenskim uporabnikom orodja Arachne podelili skrbniške pravice. Ti lokalni skrbniki bodo imeli pravico, da za operative programe, katerih skrbniki so, omogočijo dostop lokalnim uporabnikom iz organov upravljanja, organov za potrjevanje, organov za presojo in posredniških organov.

Lokalni skrbnik orodja Arachne opravlja naslednje naloge:

- identificira uporabnike, ki prosijo za dostop; preverja, ali so ti uporabniki del sistema upravljanja in kontrole za določene operative programe;
- ustvarja uporabniške račune v zbirki podatkov uporabnikov orodja Arachne in podeljuje dostop uporabnikom z ustrezno uporabniško vlogo za operative programe, do katerih želijo dostop;
- obvešča uporabnike o njihovih dolžnostih glede ohranjanja varnosti sistema;
- stalno zagotavlja točnost identifikacijskih podatkov uporabnikov: zahteva preklic pravic do dostopa, ko te niso več potrebne ali utemeljene (opravljanje rednih pregledov uporabniških računov, preklic pravic dostopa osebam, ki niso več zaposlene v instituciji ali nimajo več nalog, ki bi utemeljevale dostop, itd.);
- nemudoma ukrepa ob sumljivih dogodkih, ki bi lahko ogrozili varnost sistema.

V zvezi s tem se za sumljiv dogodek lahko šteje naslednje (seznam ni izčrpen):

- za dostop zaprosi neznana oseba ali organizacija,
- osebe, ki niso več upravičene do uporabe sistema, imajo še vedno dostop do njega,
- ena oseba uporablja poverilnico za dostop druge osebe.

Službi Komisije imata pregled nad vsemi uporabniki z računom za dostop do orodja Arachne in bosta enkrat letno od organa upravljanja pridobili seznam vseh uporabnikov z dostopom do njunih operativnih programov skladov ESI v orodju Arachne. Odgovornost za potrditev tega seznama ali spremembo pravic dostopa v skladu z opredeljenimi postopki ostaja na ravni organa upravljanja in/ali lokalnih skrbnikov.

Organ upravljanja se na zahtevo služb Komisije zaveže, da bo Komisijo obveščal, katerim uporabnikom je podelil dostop (ime in priimek posameznika ter ime organa/institucije, v kateri je posameznik zaposlen).

11 PRENOS PODATKOV

Organ upravljanja za operative programe redno (vsaj vsake tri mesece) v formatu XML posreduje podatkovna polja v skladu z zahtevanim področjem uporabe orodja Arachne, kot so določena v Prilogi III Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 480/2014.

Poleg podatkovnih polj iz Priloge III k Delegirani uredbi Komisije (EU) št. 480/2014 lahko organ upravljanja prostovoljno poveča število podatkovnih polj, za katera se predložijo podatki, ki jih je treba naložiti v orodje Arachne.

Če organ upravljanja podatkov ne posodablja redno, se lahko službi Komisije odločita, da bosta preklicali dostop do orodja Arachne.

12 ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI PODATKOV

Za zagotavljanje kakovosti in zanesljivosti zunanjih podatkov, uporabljenih za izračun tveganja, so odgovorni ponudniki storitev. Kakovost in zadostno količino notranjih podatkov mora zagotoviti organ upravljanja. Več ko je notranjih podatkov, ki jih zagotovi organ upravljanja, natančnejši so rezultati izračuna tveganja orodja Arachne.

13 PRENEHANJE IN PREKLIC DOSTOPA

Katera koli stran se lahko odloči za enostransko prekinitve te listine. Če organ upravljanja ne upošteva opisanih smernic, se bosta službi Komisije obrnili na zadevni organ upravljanja, da bi obravnavali in proučili nadaljnjo uporabo orodja. Službi Komisije si v izjemnih primerih pridržujeta pravico, da prekličeta dostop zadevnega organa upravljanja do orodja Arachne. Če se organ upravljanja odloči za prenehanje uporabe orodja Arachne, bosta službi Komisije na zahtevo organa upravljanja iz zbirke podatkov Arachne odstranili vse podatke, povezane s projekti in naročili, ki jih je organ upravljanja poslal v zvezi z zadevnim operativnim programom.

Michel Servoz
Generalni direktor, GD EMPL

Marc Lemaitre
Generalni direktor, GD REGIO